

Ուսումնական խմբակներում սովորողների առաջընթացի գնահատման արդիական մեխանիզմների ներդրման անհրաժեշտությունը

Էմինյան Գագիկ

DOI: <https://doi.org/10.58726/27382915-2026.1hs-251>

Հանգույցային բառեր. գնահատում, ուսումնական, խմբակ, ռուբրիկ, ուսուցիչ, սովորող, կրթություն, ուսուցում, գնահատման մեխանիզմ

Նախաբան

Վերջին տասնամյակում կրթական համակարգերում շեշտադրումը աստիճանաբար տեղափոխվում է սովորողի կուտակած գիտելիքի չափումից դեպի նրա՝ ուսումնառության ընթացքում ձեռք բերած հմտությունների, մտածողության ձևերի, համագործակցային կարողությունների և արժեքային համակարգի գնահատումը: Այս մոտեցումը արտացոլված է ինչպես միջազգային օրակարգերում (օրինակ՝ OECD-ի «Բազմաչափ կրթություն» և UNESCO-ի «Ուսուցման 21-րդ դարի հմտություններ» շրջանակներում), այնպես էլ Հայաստանի հանրակրթական կրթական բարեփոխումների համատեքստում և ռազմավարական ծրագրերում:

Հայաստանի հանրակրթական համակարգում ներդրվել են նոր չափորոշիչներ, որոնք ուղղված են սովորողի անհատական առաջընթացին, հետազոտական և հաղորդակցական հմտությունների ձևավորմանը: Այս համատեքստում ուսումնական խմբակները հանդես են գալիս որպես լրացուցիչ կրթական միջավայր, որտեղ սովորողը կարող է կիրառել, խորացնել և զարգացնել իր կարողությունները ոչ պաշտոնական (ավանդական), բայց նպատակային ձևաչափով:

Ուսումնական խմբակներում իրականացվող գնահատման գործընթացը հաճախ մնում է ավանդական, միակողմանիորեն կենտրոնացած՝ նպատակաուղղված լինելով միայն արդյունքին կամ մասնակցությանը, ինչը չի արտացոլում ուսուցման իրական նպատակները: Արդի գնահատման գործիքների (օրինակ՝ բազմաբաղադրիչ ռուբրիկների) և մեխանիզմների ներդրումը ուսումնական գործընթացում կարևորագույն խնդիրներից է:

Հատկանշական է նաև, որ թե՛ ուսուցիչները, և թե՛ սովորողները հաճախ չունեն հստակ ըմբռնում գնահատման ռուբրիկների կիրառման հնարավորությունների, սահմանների և գործնական արժեքի մասին, ինչը խոչընդոտում է դրանց տարածմանը:

Թեև ուսումնական խմբակներն իրենց բնույթով նախատեսված են զարգացնելու սովորողի հետաքրքրությունները, ինքնագործունեությունը և ստեղծագործական կարողությունները, սակայն գնահատման գործընթացը այդ միջավայրում հաճախ մնում է խիստ ձևական կամ սուբյեկտիվ: Շատ դեպքերում այն սահմանափակվում է միայն մասնակցության փաստով կամ վերջնարդյունքի ներկայացմամբ՝ առանց հաշվի առնելու սովորողի իրական առաջընթացը, ներգրավվածության խորությունը, համագործակցային վարքը, վերլուծական մոտեցումները և արժեքային կողմնորոշումները:

Գնահատման միակողմանի մոտեցումը խոչընդոտում է ուսուցման իրական ներուժի իրացումն ու խթանումը: Հատկապես այն պայմաններում, երբ կրթական բարեփոխումներն ընթանում են դեպի սովորողակենտրոն, բազմաբովանդակ ուսուցում, գնահատումը նույնպես պետք է վերաիմաստավորվի: Մինևույն ժամանակ ուսուցիչները հաճախ չունեն համապատասխան գործիքներ և մեթոդներ՝ խմբակներում բազմաչափ գնահատում իրականացնելու համար:

Այդ պատճառով ներկայում բաց է մնում հետևյալ հիմնախնդիրը.

ինչպիսի՞ պատկերացումներ և մոտեցումներ ունեն ուսուցիչները ուսումնական

խմբակներում բազմաբաղադրիչ, ռուբրիկային գնահատման վերաբերյալ, որքանո՞վ է այն կիրառելի, հասանելի և ընդունելի կրթական դաշտում՝ հաշվի առնելով առկա ռեսուրսները, մոտեցումները և իրական գործնական մարտահրավերները:

Այս հիմնախնդրի վերահանումը թույլ կտա ավելի հստակ արձանագրել ուսուցիչների կարիքները, համապատասխանեցնել առաջարկվող գործիքները և ստեղծել օժանդակ մեխանիզմներ, որոնք կնպաստեն գնահատման որակի բարձրացմանը՝ հատկապես ոչ ֆորմալ ուսուցման միջավայրում:

Նյութերի ընտրությունը պայմանավորված է մի քանի գործոններով.

1. **Համապատասխանություն արդի կրթական պահանջներին** – գնահատման համակարգի վերափոխման անհրաժեշտությունը նշվում է ինչպես պետական չափորոշիչներում, այնպես էլ համաշխարհային կրթական կազմակերպությունների շրջանակներում:

2. **Գործնական կիրառելիություն** – ներկայացված ռուբրիկները մշակվել են դպրոցի ներսում գործնական փորձարկման նպատակով՝ ներառելով իրական ուսումնական խնդիրներ, հանձնարարություններ և աշխատանքային ձևաչափեր:

3. **Հստակ կառուցվածք և բազմակողմանիություն** – դրանք հնարավորություն են տալիս դիտարկելու սովորողի զարգացումը մի շարք ուղղություններով՝ խուսափելով միակողմանի կամ գնահատման նեղացված ձևերից:

4. **Ինքնագնահատման և փոխադարձ գնահատման ներառվածություն** – օգտագործվող նյութերն ընդգրկում են նաև սովորողների ներգրավվածությունը գնահատման գործընթացում, ինչը համահունչ է սովորողակենտրոն կրթության սկզբունքներին:

5. **Համակարգային մոտեցում** – նյութերը ներառում են նաև ուսումնական օրագրեր, հաշվետվությունների ձևեր, հետազոտական գնահատման մեխանիզմներ, ինչը թույլ է տալիս տեսնել գնահատումը ոչ թե որպես մեկ գործողություն, այլ շարունակական գործընթաց:

Թեմայի ընտրությունը ոչ միայն հիմնավոր կերպով կապում է տեսական մոտեցումները գործնական լուծումներին, այլ նաև ստեղծում է հարթակ՝ գնահատելու առաջարկվող ռուբրիկային համակարգերի իրական կիրառելիությունը, ընկալելիությունը և բարելավման հնարավոր ուղիները ուսուցիչների կողմից:

Հանրակրթական ուսումնական հաստատություններում, ուսումնական խմբակներում սովորողների առաջընթացի գնահատման գործընթացը հաճախ մտում է միակողմանի, ոչ կառուցողական և սուբյեկտիվ: Բազմաչափ, ռուբրիկային գնահատման գործիքների ներդրումը դեռևս լայն կիրառություն չունի՝ մասնավորապես ուսուցիչների պատկերացումների, մեթոդաբանական հիմնությունների և գործնական հնարավորությունների սահմանափակումների պատճառով: Արդյունքում գնահատումը չի ծառայում որպես ուսուցման աջակցող գործիք՝ խոչընդոտելով ուսումնական խմբակի լիարժեք կրթական ներուժի իրացումը:

Խմբակների աշխատանքի շնորհիվ բացահայտվում են աշակերտների ընդունակությունները, նախաիրությունները, բավարարվում են ճանաչողական և ստեղծագործական պահանջումները [1, 218]:

Նպատակը. Ուսումնասիրել և բացահայտել հանրակրթական ուսումնական հաստատությունների ուսուցիչների պատկերացումները, վերաբերմունքը և գործնական պատրաստակամությունը՝ ուսումնական խմբակներում սովորողների առաջընթացի բազմաչափ, ռուբրիկային գնահատման գործիքների կիրառման նկատմամբ, մշակել և այդ գործընթացի իրականացման համար արդյունավետ մեխանիզմներ և գործիքակազմ:

Խնդիրները.

1. Հատկապես ուսումնական խմբակների համատեքստում վեր հանել ուսուցիչների պատկերացումները գնահատման ժամանակակից մոտեցումների վերաբերյալ:

2. Ուսումնասիրել, թե որքանով են ուսուցիչները ծանոթ և պատրաստ կիրառելու բազմաչափ գնահատման ռուբրիկներ:

3. Ուսուցիչների գնահատման գործընթացի կարողությունների զարգացման և գնահատման համակարգի բարելավման համար մշակել և ներկայացնել ուսումնական խմբակներում ընդգրկված սովորողների առաջընթացը արձանագրող գնահատման մեխանիզմներ և գործիքներ:

Նորույթը. Նորովի և համակարգված կերպով վերլուծում է ուսումնական խմբակներում ռուբրիկային գնահատման կիրառման հնարավորություններն ու խոչընդոտները՝ ուսուցիչների պատկերացումների և պատրաստակամության համատեքստում: Մշակվել են գործնականում կիրառելի բազմաչափ գնահատման ռուբրիկներ, որոնք թույլ են տալիս արձանագրել սովորողների ոչ միայն վերջնական արդյունքը, այլև ուսումնառության ողջ ընթացքը՝ ընդգրկելով հաղորդակցային, վերլուծական, համագործակցային և արժեքային դրսևորումները:

Ուսումնական խմբակները հանրակրթական կրթահամակարգում նախատեսված են որպես ոչ ֆորմալ, բայց կառուցվածքային հարթակ՝ սովորողների հետաքրքրությունների, ստեղծագործական ունակությունների և ինքնուրույն աշխատանքային կարողությունների զարգացման համար: Այս հարթակներում իրականացվող ուսուցումն իր բնույթով շատ հաճախ դուրս է մնում հստակ և համակարգված գնահատման շրջանակներից: Առաջարկվող կարգավորումներով՝ «խմբակում ընդգրկված սովորողների ուսումնառության արդյունքները գնահատվում են ձևավորող գնահատման մեթոդներով» [3]: Արդյունքում այդ աշխատանքը հաճախ ընկալվում է իբրև արտադասարանական գործունեություն՝ առանց փաստագրված առաջընթացի գրանցման ցուցանիշների:

Որոշ դեպքերում սովորողների առաջընթացի գնահատումը միտված է գնահատելու սովորողի մասնակցությունը: Այս մոտեցումը թեև պարզ, սակայն բավարար չէ՝ ամբողջությամբ արտացոլելու սովորողի ներգրավվածության, մտածողության, ստեղծագործականության կամ համագործակցային վարքի մակարդակը որոշելու և բարելավելու համար: Հենց վերաբերյալով պայմանավորված՝ անհրաժեշտություն է առաջացել ուսումնասիրել բազմաչափ գնահատման ռուբրիկների մշակման և ներդրման անհրաժեշտությունը:

Ուսուցման խմբային եղանակը ուսուցման կազմակերպման ձև է, որի հիմքում ընկած է սովորողների հաղորդակցման ու համագործակցության խմբային ձևը: Ուսուցման խմբային եղանակի դեպքում սովորողները բաժանվում են 3-4 խմբերի և ծավալում են գործունեություն փոքր խմբերով: Խմբերում տիրում է փոխադարձ օգնության և ընդհանուր նպատակին հասնելու մթնոլորտը [2, 225]:

Գնահատման գործընթացում ռուբրիկների կիրառումը հնարավորություն է տալիս գործնականում օգտագործել համապարփակ չափանիշների համակարգ, որի միջոցով հնարավոր է գնահատել ոչ միայն վերջնարդյունքը, այլ նաև ամբողջ գործընթացը՝ գաղափարից մինչև գործնական իրականացում:

Մեր կողմից մշակված ռուբրիկաներում առանձնացված են հետևյալ առանցքային բաղադրիչները.

- **գիտելիքի ընկալում և վերարտադրում,**
- **վերլուծական և ստեղծագործական հմտությունների կիրառություն,**
- **թիմային աշխատանք և հաղորդակցություն,**
- **դիրքորոշում և արժեքային կողմնորոշում,**
- **տեխնոլոգիական հմտություններ և նախաձեռնողականություն:**

Այս բաղադրիչների ներառումը թույլ է տալիս գնահատումը դիտարկել ոչ միայն որպես արդյունքի միջոց, այլ որպես

- **զարգացման գործիք,**
- **հետադարձ կապի ձև,**
- **ինքնագնահատման և արտացոլման հնարավորություն:**

Ուսումնական խմբակում գնահատման այդպիսի մոտեցումը կխթանի սովորողների

ներքին մտտիվացիան, անձնային և թիմային պատասխանատվությունը, կրթելիքի աշխատանքի որակը:

Չնայած գնահատման գործընթացում ռուբրիկների կիրառման համակարգը տեսակա- նորեն արդյունավետ է և դիպակոսիկ տեսանկյունից արդիական, սակայն **ուսուցիչների կող- մից դրանց ճիշտ և հմտությամբ կիրառման հարցը մնում է անորոշ:** Մեր երկարամյա փորձի, դիտարկումների և քննարկումների հիման վրա կարելի է ընդգծել մի քանի խնդիր.

- **Սահմանափակ ռեսուրսներ.** ուսուցիչների մի մասը չունի բավարար ժամանակ և տեխնիկական հնարավորություններ՝ նմանատիպ գնահատման համակարգ ներ- դնելու համար:
- **Մեթոդաբանական դժվարություններ.** որոշ ուսուցիչների համար գնահատման այդ ձևաչափը կարող է թվալ չափազանց բարդ կամ ավելորդ:
- **Մոտիվացիայի պակաս.** երբ ուսուցիչը ըստ առարկաների կամ ՀՊՀ բնագավառների չունի ռուբրիկների՝ որպես գնահատման մեխանիզմների նմուշօրինակներ, որն ընկալվում է իբրև կիրառման համար ոչ պարտադիր և կիրառելիության տեսան- կյունից լրացուցիչ բեռ:
- **Հասարակական և կառույցային աջակցություն չլինելը.** պակասում է վերապատ- րաստման համապատասխան միջավայրը, ինչպես նաև այլ ուսուցիչների հետ փորձի փոխանակման համակարգը:

Հենց այս առումով է կարևոր **ուսուցիչ պատկերացումների և կարիքների բացահա- տումը,** ինչը թույլ կտա հետազայում՝

1. հարմարեցնել ռուբրիկները՝ ըստ իրական դաշտի պահանջների,
2. ծրագրավորել ուսուցիչների վերապատրաստումը թիրախավորված ձևով,
3. ներդնել գնահատման նոր մշակույթ ոչ թե պարտադրանքի, այլ գիտակցված կիրառման հիման վրա:

Պարզելու համար ուսուցիչների պատկերացումները ուսումնական խմբակներում սո- վորողների առաջընթացի գնահատման վերաբերյալ, իրականացրել ենք առցանց հարցում- ներ Արագածոտնի, Արարատի, Արմավիրի, Գեղարքունիքի, Կոտայքի, Լոռու, Շիրակի և Սյունիքի մարզերի հանրակրթական հիմնական, միջնակարգ, ավագ և հատուկ դպրոցների 166 ուսուցիչների շրջանում: Հարցաթերթիկի առաջին՝ «Ձեր կարծիքով՝ ի՞նչ նպատակ պետք է ծառայի գնահատումը ուսումնական խմբակում ընդգրկված սովորողի համար (նշեք առավելագույնը 2 տարբերակ)» հարցին, հարցվողների 30 %-ը պատասխանել է՝ ուղղորդել սովորողի առաջընթացը, 40 %-ը՝ խրախուսել սովորողի առաջընթացը, 20 %-ը՝ ստուգել սովորողի գիտելիքները, իսկ 10 %-ը՝ առանձնացնել ուժեղ և թույլ սովորողներին: Հարցա- թերթիկի երկրորդ՝ «Ծանո՞թ եք բազմաբաղադրիչ գնահատման գաղափարին, երբ գնա- հատվում են ոչ միայն գիտելիքները, այլ նաև հմտությունները, դիրքորոշումները և այլն» հարցին հարցմանը մասնակցած ուսուցիչների 22 %-ը պատասխանել է այո, լավ ծանոթ եմ և կիրառել եմ, 27 %-ը՝ լսել եմ, պատկերացում ունեմ, 44 %-ը՝ սահմանափակ պատկերացում ունեմ, իսկ 7 %-ը՝ առաջին անգամ եմ լուսում: «Ձեր կարծիքով՝ գնահատման ռուբրիկները (ըստ գիտելիքի, հմտության, դիրքորոշման, ստեղծագործ մտտեցման) որքանով է կիրառելի ձեր առարկայի դասավանդման ընթացքում» հարցին տրվել են հետևյալ պատասխանները՝ լիարժեք կիրառելի է՝ 21 %, կիրառելի է որոշ թեմաների ժամանակ՝ 52 %, դժվար կիրառելի է՝ 8 % և բոլորովին անհարմար է՝ 19 %: Հարցաթերթիկի հաջորդ՝ «Ի՞նչ հաճախականու- թյամբ եք նախապես մշակված ռուբրիկներով իրականացնել գնահատում ուսումնական խմբակների ժամերին, ընդգծելով ոչ միայն գիտելիքը, այլ նաև հմտությունը կամ դիրքորո- շումը» հարցին, հարցվողների 15 %-ը՝ հաճախ, 25 %-ը՝ երբեմն, իսկ անհա 60 %-ը նշել է, որ գործնականում երբեք չի կիրառել:

«Ռըքանո՞վ եք պատրաստակամ կիրառել բազմաբաղադրիչ գնահատման մտտեցումը (օր.՝ գիտելիք, հմտություն, դիրքորոշում, համագործակցություն և այլն)» հարցվողների

26 %-ը պատասխանել է՝ լիովին պատրաստ եմ և հետաքրքրված եմ այն փորձարկելու մեջ, 42 %-ը՝ կփորձեմ որոշ բաղադրիչներ ներգրավել իմ աշխատանքում, իսկ 32 %-ը՝ կարող է հետաքրքիր լինել, եթե ունենամ համապատասխան օրինակներ և աջակցություն: Հարցաթերթիկի հաջորդ՝ «Ո՞ր բաղադրիչների գնահատումն է առավել դժվար իրականացնել» հարցին հարցվողների 35 %-ը պատասխանել է դիրքորոշում և արժեքներ, 14 %-ը՝ ստեղծագործ մոտեցում և նախաձեռնություն, 10 %-ը՝ խմբային աշխատանք և հաղորդակցություն, 12 %-ը՝ տեխնոլոգիական կամ հետազոտական հմտություններ, իսկ 39 %-ի կարծիքով բոլորն էլ իրագործելի են: «Ո՞ր դեպքերում է գնահատումը առավել արդյունավետ (նշեք առավելագույնը 2 տարբերակ)» հարցին տրվել են հետևյալ պատասխանները՝ նախագծային աշխատանքում՝ 16 %, խմբային կամ համագործակցային աշխատանքում՝ 18 %, դասի ընթացքի գնահատում՝ 29 %, թեմատիկ/ամփոփիչ աշխատանքներում՝ 21 %, տնային առաջադրանքների վերլուծության ժամանակ՝ 7 %, իսկ 9 %-ը պատասխանել է, որ գնահատումն համար նախընտրում եմ 10 միավորանոց համակարգը: «Ձեր կարծիքով ռուբրիկների կիրառման ժամանակ ո՞րն է հիմնական խոչընդոտը» հարցին հարցվողների 17 %-ը պատասխանել է՝ ժամանակի պակաս, 18 %-ը՝ դասարանում սովորողների մեծ թիվը, 21 %-ը՝ ռուբրիկների բարդ ձևաչափերը և անհասկանալի ձևակերպումները, 23 %-ը կարծում է, որ անհրաժեշտ են նախապատրաստական նյութեր, իսկ 21 %-ը ըստ էության լուրջ խոչընդոտներ չի տեսնում: Հարցաթերթիկի հաջորդ՝ «Ի՞նչ է անհրաժեշտ, որպեսզի գնահատման ռուբրիկները կիրառվեն լայնորեն (նշեք առավելագույնը 2 տարբերակ)» հարցին ուսուցիչները տվել են հետևյալ պատասխանները՝ առարկայական օրինակներ ու ձևաչափեր՝ 37 %, համապատասխան վերապատրաստում՝ հմտությունների զարգացման համար՝ 42 %, թվային գործիքների հասանելիություն (օր.՝ Google Forms)՝ 16 %, իսկ 5 %-ը՝ փորձի փոխանակման համար համապատասխան հարթակի առկայությունը: Հարցաթերթիկի վերջին՝ «Կցանկանայի՞ք մասնակցել նմանատիպ գնահատման մեխանիզմների գործնական փորձարկմանը կամ անցնել համապատասխան վերապատրաստում» հարցին հարցվողների 50 %-ը պատասխանել է՝ այո, մեծ հետաքրքրությամբ, 47 %-ը՝ այո, եթե համատեղելի լինի իմ ծանրաբեռնվածության հետ, իսկ 3 %-ը՝ ոչ, հետաքրքրություն չունեմ: Ուսումնասիրության արդյունքում պարզ դարձավ, որ հանրակրթական դպրոցների ուսուցիչների պատկերացումները գնահատման մասին բազմաշերտ են՝ արձանագրելով միտում դեպի զարգացնող և բազմաբաղադրիչ գնահատման մոտեցումների ներդրումը: Նախ, գնահատման նպատակների վերաբերյալ ուսուցիչների արձագանքները վկայում են, որ գերակշռում է գնահատման դերը որպես խրախուսման և առաջընթացի ուղղորդման գործիք, ինչը համահունչ է ձևավոր գնահատման արդի սկզբունքներին: Սակայն դեռևս պահպանվում են գիտելիքահեն և դասակարգող մոտեցման տարրեր՝ որպես նպատակ նշելով գիտելիքի ստուգումը կամ սովորողների տարբերակումը: Ուսուցիչների միայն մի հատվածն է լիարժեք ծանոթ և կիրառել է բազմաբաղադրիչ գնահատման մեխանիզմներ, մինչդեռ շուրջ կեսը սահմանափակ պատկերացում ունի կամ բացակայում է նման փորձառություն, ինչը վկայում է թեմայի վերաբերյալ մեթոդական և գործնական աջակցության պակասի մասին: Չնայած դրան՝ պատասխանները ցույց են տալիս բարձր պատրաստակամություն նոր մոտեցումներ փորձարկելու հարցում. ուսուցիչների մեծ մասը հետաքրքրված է կամ պատրաստ է ներգրավվել: Գնահատման ռուբրիկների կիրառելիության և գործնական օգտագործման վերաբերյալ պատասխանները վկայում են տեխնիկական և կազմակերպչական խոչընդոտների առկայության մասին՝ մասնավորապես ժամանակի սղություն, ռեսուրսների պակաս, բարդ ձևաչափերի ըմբռնման դժվարություն և այլն: Այս ամենը խոսում է այն մասին, որ ուսուցիչների մեծամասնությունը գործնականում գրեթե երբեք չի կիրառում ռուբրիկներով գնահատումը: Բազմաբաղադրիչ գնահատման բաղադրիչներից ամենադժվար ընկալվողը և գնահատվողը ուսուցիչները համարում են սովորողների դիրքորոշումների ու արժեքների, ինչպես նաև ստեղծագործական և համագործակցային հմտությունների բաղադրիչները: Սա վկայում է ոչ

միայն չափման գործիքների պակասի, այլ նաև տվյալ ոլորտների վերաբերող հստակ չափանիշների ու հմտությունների հստակեցման անհրաժեշտության մասին:

Մինևույն ժամանակ ուսուցիչների մոտ նկատվում է գնահատման առավել արդյունավետ ոլորտների՝ դասի ընթացքի և նախագծային գործունեության նկատմամբ բարձր վստահություն, ինչը հնարավորություն է տալիս բազային կրթական միջավայրում ներդնել ավելի կիրառական և շարունակական գնահատման ձևաչափեր: Վերջապես, ստացված պատասխաններից պարզ է դառնում, որ բազմաբաղադրիչ գնահատման համակարգի լայն կիրառման համար առաջնային անհրաժեշտություն է մեթոդական պատրաստվածությունը և հստակ օրինակների հասանելիությունը: Սա հաստատում է այն գաղափարը, որ գնահատման համակարգի բարելավման ուղին ոչ այնքան գաղափարների ընդունման մեջ է, որքան դրանց կիրառման համար անհրաժեշտ պայմանների ստեղծման:

Հաշվի առնելով իրականացված ուսումնասիրությունները, մեր աշխատանքային փորձը, ուսուցիչների շրջանում իրականացված հարցումների արդյունքները՝ ուսումնական խմբակներում սովորողների առաջընթացը գնահատելու և գնահատման գործընթացը ավելի արդյունավետ և թափանցիկ իրականացնելու նպատակով մշակվել և ստորև աղյուսակների տեսքով ներկայացված են ուսումնական խմբակներում սովորողների առաջընթացի գնահատման և այդ արդյունքների վերլուծության ձևաչափեր, լրացված նմուշ օրինակներով: Ավելի մանրամասն տե՛ս աղյուսակ 1-12:

Աղյուսակ 1

Գնահատման ուղորդիկ (ընդհանուր ձևաչափ)

Գնահատման չափանիշ	Բացառիկ (4)	Լավ (3)	Ձիջող (2)	Անհրաժեշտ է բարելավել (1)
Գիտելիքի ընկալում	Ավելին գիտի, քան նախատեսվում է, հստակ ու մանրամասն է բացատրում թեման	Լավ է պատկերացնում հիմնական բովանդակությունը, ճիշտ պատասխաններ է տալիս	Հիմնական գաղափարները հստակ չի բացատրում, կան թերություններ	Չի գիտակցում թեմայի բուն էությունը, անպատասխանատու մոտեցում
Հմտությունների կիրառում	Վերլուծում է և հաջողությամբ կիրառում է ստացած գիտելիքները	Կարող է օգտագործել հիմնական հմտությունները, բայց ոչ միշտ ինքնուրույն	Կախված է արտաքին օգնությունից, հմտություններն էական թերություններ ունեն	Չեղբերումները գործնականում չի կարողանում կիրառել
Դիրքորոշում և արժեքներ	Ցույց է տալիս քաղաքացիական մեծ պատասխանատվություն, հարգանք ու համակցության մոտեցում	Ընդունում է արժեքները և փորձում դրանք պահել	Մեկուսացված է ընդհանուր արժեհամակարգից, դրսևորումներում առկա են թերություններ	Անհարգալից վերաբերմունք կամ անհանդուրժողականություն
Խմբային աշխատանք և հաղորդակցություն	Ապագա առաջնորդի հատկանիշներով է, խրախուսում է թիմալի և աշխատանքը	Լավ է աշխատում թիմում, բայց կարող է ավելի ակտիվ լինել	Թիմային աշխատանքում քիչ ներդրում ունի	Թիմային միջավայրում չաշխատող է, հաճախ անհամաձայն կամ խոչընդոտող
Ստեղծագործ մոտեցում և նախաձեռնություն	Ինքնուրույն և արդյունավետ է գտնում նոր լուծումներ	Ներկայացնում է որոշ նոր գաղափարներ, բայց սահմանափակ	Մահմանափակվում է սովորական լուծումներով	Ակտիվ չէ, չունի նախաձեռնողականություն

40 Ավելացվող կետեր՝ ըստ անհրաժեշտության, ըստ թեմաների.

- ներկայացման հստակություն (բանավոր/գրավոր),

- տեխնոլոգիաների օգտագործում,
- հետազոտական աշխատանքների որակ,
- համեմատությունների, համադրությունների վերլուծության խոր մակարդակ:

Աղյուսակ 2

Գնահատման ռուբրիկի բաղադրիչները

Կարգորոշիչներ	4 – գերազանց	3 – լավ	2 – բավարար	1 – վատ
Գիտելիքներ և հասկացությունների ըմբռնում	Գիտելիքները խորն են և մնայուն, թեման խորապես է հասկանում, կարողանում է բացատրել և կիրառել	Բավական լավ գիտելիքներ ունի, կարողանում է հիմնականում բացատրել թեման և որոշակիորեն կիրառել	Ունի հիմնական գիտելիքներ, բայց կան բացեր և դժվարություններ դրանց կիրառման մեջ	Գիտելիքները մակերեսային կամ սխալ են, դժվարությամբ է ընկալում թեման
Հետազոտական և վերլուծական հմտություններ	Խորը հետազոտություն է անում, վերլուծում տվյալներ, ինքնուրույն ձևավորում է եզրակացություններ	Հաջողությամբ կիրառում է հետազոտական մեթոդներ, հաճախ է վերլուծում	Ունի սահմանափակ հմտություններ հետազոտության և վերլուծության մեջ, օգնություն է պահանջում	Հետազոտական հմտությունները թույլ են կամ չեն կիրառվում
Տեխնոլոգիական հմտություններ	Խմբային և անհատական աշխատանքներում հմտորեն օգտագործում է ժամանակակից տեխնոլոգիաներ	Հաճախ է օգտագործում տեխնոլոգիական գործիքները, բայց կան թերություններ	Միակողմանի կամ անհամարժեք է կիրառում տեխնոլոգիաները	Չի օգտագործում տեխնոլոգիական միջոցներ կամ դրանք անարդյունավետ է կիրառում
Դիրքորոշում և արժեքային բաղադրիչ	Ունի հստակ, խորացված ու քննադատական դիրքորոշում	Դիրքորոշումն ընդհանուր առմամբ դրական է, որոշ տեղերում, սակայն, կարող է զարգանալ	Դիրքորոշումը մակերեսային է, արժեքների ընկալումը՝ սահմանափակ	Դիրքորոշումն անորոշ կամ բացասական է, արժեքներն արտահայտված չեն
Խմբային աշխատանք և համագործակցություն	Լավ է համագործակցում, ակտիվ է, պատրաստ է օգնել և լսել ուրիշներին	Համագործակցում է, հազվադեպ է բացակայում կամ անտարբեր է	Հաճախ սահմանափակ մասնակցություն ունի, խնդիրներ են ծագում համագործակցության մեջ	Հաճախ բացակայում է կամ խոչընդոտում է թիմային աշխատանքին
Մտեղծագործական մտեցում և նախաձեռնողականություն	Ինքնուրույն է ստեղծագործում, նորարարական մտեցումներ է ցուցաբերում, նախաձեռնող է	Առկա է որոշակի ստեղծագործական մտեցում, բայց սահմանափակ	Մահմանափակ է ստեղծագործությունը, ավելի շատ կատարողական բնույթի աշխատանքներ է կատարում	Մտեղծագործական մտեցում չի ցուցաբերում, միայն կատարում է հանձնարարականները

Խորհուրդներ կիրառման համար՝

• Յուրաքանչյուր գնահատական հնարավոր է հարմարեցնել ըստ կոնկրետ դասի կամ թեմայի: Օրինակ՝ տեխնոլոգիական հմտությունների բաժնում կարելի է ընդգծել համակարգչային վերարտադրությունների կամ մոդելների պատրաստման հմտությունները:

• Հարկ եղած դեպքում դասավանդողը կարող է ավելացնել հավելյալ բաղադրիչներ կամ բացատրություններ՝ ըստ թեմայի բովանդակության և խմբի մակարդակի:

Այս ռուբրիկի նպատակն է աջակցել ուսուցիչին ուսուցման գործընթացում ամբողջական, օբյեկտիվ և թափանցիկ գնահատում կազմակերպելու համար:

Աղյուսակ 3

Ինքնագնահատման ձևաչափ (յուրաքանչյուր դասի կամ նախագծից հետո)

Հարցադրումներ	Այո (✓)	Ոչ (X)	Մասամբ (Δ)	Մեկնաբանություն (կամ օրինակ)
Հասկացա թեմայի հիմնական միտքը	✓			Սովորեցի՝ ինչպես է տարբերվում մարտավարությունը ռազմավարությունից
Լսեցի ուրիշների կարծիքը առանց ընդհատելու	✓			Անգամ համաձայն չէի, բայց չընդհատեցի
Ինքս ակտիվորեն խոսեցի / կարծիք հայտնեցի			Δ	Մի անգամ միայն խոսեցի, պիտի ավելի բաց լինեմ
Աշխատելիս ներդրում ունեցա խմբում	✓			Ես ընտրեցի քարտեզը և բացատրեցի
Իմ տեսակետը փոխվեց որևէ մի բանի շուրջ		Δ		Մտածում էի՝ ճակատամարտը միշտ բախում է, բայց քննարկումը փոխեց կարծիքս

★ **Ընթացքը.** *Սովորողը լրացնում է դասից հետո կամ նախագծային աշխատանքի ավարտին: Ուսուցիչը կարող է օգտագործել դա որպես ուսումնական առաջընթացի արտացոլման գործիք:*

Աղյուսակ 4

Փոխադարձ գնահատման ձևաչափ (խմբային աշխատանքից հետո)

Սովորողի անունը	Ինչով է նա նպաստել թիմին	Ինչ կցանկանայի, որ նա բարելավի	Իմ գնահատականը (1-10)
Մարիամ	Մշտապես կազմակերպում էր աշխատանքը	Թող ավելի շատ լսի մյուսներին	8
Սերգեյ	Տեղեկատվություն լավ էր հավաքում	Կարող է ավելի հստակ խոսել	8
Լիլիթ	Բավականին ստեղծագործ մտեցում ուներ	Դադարեցնի ուշացումները	7

★ **Լպպատակ՝** *գարգացնել ոչ միայն վերլուծական, այլև բարոյական և միջանձնային ընկալումները: Ուսուցիչը վերահսկում է, որ արձագանքները լինեն հարգալից:*

Աղյուսակ 5

Անասական ինքնավերլուծության ձև (յուրաքանչյուր սովորողի կողմից)

1. Ի՞նչ նոր բաներ սովորեցի, որոնք ինձ զարմացրին: <i>Օրինակ՝ ինչպես կարող եմ քարտեզները բացահայտել գաղափարախոսությունը:</i>
2. Ի՞նչ բարոյություն հաղթահարեցի: <i>Անհամաձայն էի թիմակցիս հետ, բայց փորձեցի խոսել և լուծել խնդիրը:</i>
3. Ի՞նչ եմ սկսել մտածել նորովի: <i>Բռնությունը միշտ չէ, որ հաղթանակի միակ ուղին է:</i>
4. Ի՞նչ հմտություն եմ զարգացրել: <i>Գործուն մասնակցություն քննարկումներին, ճիշտ հարցադրումներ անել:</i>
5. Ի՞նչ խորհուրդ կտամ ինքս ինձ հաջորդ ամսվա համար: <i>Ավելի համբերատար լսել թիմակիցներին և պատրաստվել նախապես:</i>

■ Լրացուցիչ էջ – ամսական ամփոփում

Ամսվա ամփոփում – Օրագիր

1. Իմ ամենամեծ ձեռքբերումը այս ամսվա ընթացքում.

Օրինակ՝ սովորեցի աշխատել ռազմավարական քարտեզներով, ինչն առաջ չէի կարողանում:

2. Իմ ամենաբարդ պահը.

Երբ պետք էր ներկայացնել մոդել կամ ինչ-որ նյութ, որի ընթացքում շատ նյարդայնացա:

3. Իմ առաջընթացը գնահատում եմ՝

- Արժանի եմ խրախուսման
- Պետք է ջանքերս կրկնապատկեմ

Աղյուսակ 6

Ուսումնական օրագրի կառուցվածքային նմուշ օրինակ (յուրաքանչյուր դասի (թեմայի) համար անհրաժեշտ է լրացնել նույն սկզբունքով)

Չաս №	1	2	3
Թեմա	Ներածություն	Սկզբնաղբյուրներ, քարտեզներ, փաստաթղթեր	Հակամարտություն և համակեցություն
Իմ հիմնական հայտնագործությունները	Հասկացա, որ ռազմագիտությունը միայն մարտ չէ, այլ նաև մտածողություն	Իմացա, որ քարտեզը նույնպես սկզբնաղբյուր է	Ըմբռնեցի՝ ոչ բոլոր հակամարտությունները բախումով են ավարտվում
Ինչ հարցեր առաջացան ինձ մոտ	Ինչու են որոշ պատերազմներ համարվում սուրբ	Ինչպես որոշել՝ սկզբնաղբյուրը օբյեկտիվ է, թե ոչ	Հնարավոր՝ ր է հաղթել առանց զենքի
Իմ ներդրումը խմբային աշխատանքում	Մասնակցեցի ծրագրի կանոնների քննարկմանը	Ընտրեցի քարտեզ և բացատրեցի խմբին	Բերեցի օրինակ պատմությունից՝ Իսրայել-Արաբական կոնֆլիկտից
Ինչով եմ հպարտ	Առաջարկեցի լավ հարց	Հաջողվեց ճիշտ համեմատել սկզբնաղբյուրներ	Խորացված քննարկման մասնակից էի
Ինչ կփորձեմ անել հաջորդ անգամ	Կաշխատեմ ավելի ուշադիր լսել ուրիշներին	Կփորձեմ կարդալ լրացուցիչ փաստաթղթեր	Կարդալ կոնֆլիկտաբանության նյութեր

* Այս աղյուսակը յուրաքանչյուր դասից հետո լրացվում է սովորողի կողմից՝ գուցե նաև դասավանդողի ուղղորդմամբ: Այն կարող է լրացվել գրավոր, էլեկտրոնային կամ Google Forms տարբերակով:

Աղյուսակ 7

Արտագնա այցի հաշվետվության ձև (անհատական կամ խմբային լրացման համար)

Բաղադրիչ	Նմուշային բովանդակություն / Լրացման ցուցում
Այցի վայրը	Օրինակ՝ Հայոց բանակի պատմության թանգարան, Սարդարապատի հուշահամալիր
Այցի ամսաթիվը	2025 թ. հոկտեմբերի 15
Ուղեկցող անձ (ուսուցիչ/մասնագետ)	Պատմության ուսուցիչ՝ Արմեն Մաթևոսյան
Ցուցադրված հիմնական	Օրինակ՝ Սարդարապատի հերոսամարտի

<i>Բաղադրիչ</i>	<i>Նմուշային բովանդակություն / Լրացման ցուցում</i>
Նյութերը/բաղադրիչները	զինատեսակներ, զինվորական զգեստներ, հերոսների լուսանկարներ
Իմ տպավորությունները և իմացածը	«Ինձ զարմացրեց, թե որքան ինքնուրույն էին հայ զինվորները: Ուշադրությունս գրավեց մարտական դրոշի պատմությունը»
Այցի ընթացքում առաջացած հարցեր	«Ինչպե՞ս էին զենքերը մատակարարվում հայ կամավորական ջոկատներին»
Իմ կատարած գրառումները / նկարչական էջերը	☐ (կցվում է նկարը կամ գրառումների էջը)
Հետադարձ աշխատանք / ներկայացվելիք արդյունք	Էսսե (1 էջ)՝ «Ի՞նչ կվերցնեի ինձ հետ այդ ժամանակից», գծապատկեր, տեսաներկայացում կամ բանավոր պատմություն
Նկար/վիդեո/ցուցադրական նյութ (կցված է)	☐ / ☐ / ☒
Վարկանիշ/գնահատում այցի մասին (ինքնագնահատում)	★ ★ ★ ★ ☆ (4/5) – լավ էր կազմակերպված, բայց ցանկանում էի երկար դիտել վավերագրական ֆիլմը

Ներկայացման ձևաչափի տարբերակներ

- Լրացվում է ձեռագիր՝ թղթային տարբերակով
- Կազմվում է PDF ձևաչափով՝ ուսուցիչն ուղարկում է Google Classroom կամ Teams հարթակով
- Սովորողը կարող է պատրաստել նաև փոքր տեսահաշվետվություն կամ սահիկա-շար՝ ստեղծարարության զարգացման համար

Աղյուսակ 8

Յուցահանդես* / Փառատոնի պլանավորման ձևաչափ

<i>Բաղադրիչ</i>	<i>Նմուշային բովանդակություն / Լրացման ցուցում</i>
Միջոցառման անվանումը	«Պատմության հնչյունները. ճակատամարտերի հետքերով»
Միջոցառման տեսակը	Յուցահանդես + բանավոր ներկայացումներ (poster session)
Նպատակը	Մովորողների ուսումնառության ամփոփում, ստեղծագործ արդյունքների ներկայացում, պատմական մտածողության խորացում
Ժամանակը / Տևողությունը	Մայիսի 20, 2026 թ. / 2 ժամ
Տեղը	Դպրոցի դահլիճ կամ պատմության լսարան
Մասնակիցներ	Խմբակի բոլոր սովորողները (անհատական կամ խմբային ներկայացումներով)

<i>Բաղադրիչ</i>	<i>Նուշային բովանդակություն / Լրացման ցուցում</i>
Հրավիրվածներ	Ծնողներ, այլ դասարանների սովորողներ, ուսուցիչներ, վաստակաշատ զինվորականներ
<u>Ցուցադրվող աշխատանքների ձևաչափը</u>	
- Մանրակերտեր (պատմական ճակատամարտեր)	
- Ալբոմներ / պաստառներ	
- Փոքրիկ ներկայացումներ / թատերական դրվագներ	
- Ժամանակագրություններ	
- Տեսանկարահանումներ կամ սահիկաշարեր	
- Ուսումնական օրագրեր (մասամբ ցուցադրության մեջ)	
<u>Գնահատման եղանակ</u>	
- Հատուկ ձևավորված գնահատման ռուբրիկ (ուսուցչի կողմից)	
- Հանդիսատեսի քվեարկություն՝ «Լավագույն ստեղծագործական մոտեցում», «Լավագույն պատմական վերլուծություն»	
- Փոքրիկ մրցանակներ / պատվոգրեր	
<u>Աջակցող թիմ / պատասխանատու անձինք</u>	
- Դասավանդող ուսուցիչ	
- Տեխնիկական աջակցություն (հնչյուն, պրոյեկտոր)	
- Սովորող կամավորներ (ընկերների աջակցությամբ)	
<u>Լրացուցիչ բաղադրիչներ (ըստ հնարավորության)</u>	
- Տպագիր ծրագիր այցելուի համար	
- QR կոդեր՝ աշխատանքների թվային ձևաչափի հասանելիությամբ	
- Արձագանքների տախտակ (post-it մեթոդով)	
<u>Նախապատրաստական փուլ</u>	
- Առաջադրանքների բաշխում ըստ խմբերի (3 շաբաթ առաջ)	
- Նյութերի հավաքագրում, ներկայացումների փորձ	
- Նախնական ցուցադրություն ուսուցչի հետ միասին	
- միջավայրի նախապատրաստում 1 օր առաջ	

* Յուցահանդեպը ոչ միայն ամփոփում է ուսումնական գործընթացը, այլ նաև հարթակ է սովորողի ինքնարտահայտման, պատմության ընկալման և հանրության հետ կապի ձևավորման համար:

Աղյուսակ 9

21-րդ դարի հմտությունների ինտեգրում ըստ թեմաների

Թեմա	Քննադատական մտածողություն	Ստեղծարարություն	Համագործակցություն	Թվային/մեդիա գրագիտություն	Հաղորդակցություն
Ներածություն	Դասընթացի նպատակի գիտակցում, պատմության բազմակողմանիության ըմբռնում	—	Խմբային կանոնների քննարկում	—	Ծփում խմբի ներսում, դասավանդողի հետ
Սկզբնաղբյուրներ, քարտեզներ, փաստաթղթեր	Աղբյուրի վերլուծություն, փաստերի արժեկոծում	Քարտեզի ստեղծում կամ ձևափոխում	Զույգերով աշխատանք	Աղբյուրների վերլուծություն համացանցից	Բանավոր և գրավոր մեկնաբանություն
Հակամարտություն և համակեցություն	Հակամարտության պատճառների վերլուծություն	Խաղարկային իրավիճակների ստեղծում	Փոխադարձ վերլուծություն	Գոնֆլիկտաբանական տեսանյութերի դիտում	Քննարկում, դիրքորոշման ներկայացում

Նպատակը.

- **Ուսուցիչի համար** պարզ է դառնում, թե որտեղ պետք է ուժեղացնել համագործակցային կամ թիմային բաղադրիչները:
- Տեսնում է **սովորողի համար**, որ հմտություններն են դասընթացի միջոցով զարգանում:
- **Օճողի համար** հստակ ներկայացվում է, թե ինչ կարողություններ է ձեռք բերում իր երեխան:

Աղյուսակ 10

Խմբակի աշխատանքների հաշվետվության աղյուսակի լրացման ուղեցույց

Մյունակ	Նկարագրություն և լրացման հուշումներ
№	Հերթական համարը՝ յուրաքանչյուր հանդիպման կամ հաշվետվության համար
Ամսաթիվ / Պարբերականություն	Նշել հանդիպման կամ հաշվետվության իրական օրը կամ ժամանակահատվածը (օր, շաբաթ, ամիս)
Թեմա / Դասի վերնագիր	Դասի կամ թեմայի անունը, որը մշակվել է տվյալ հանդիպման ընթացքում
Դասավանդողի անունը	Հասցեագրել խմբակի դասավանդողի (ուսուցչի) անունը և ազգանունը
Սովորողների մասնակցություն (համար)	Նշել դասին մասնակցող սովորողների թիվը կամ բացակայողների թիվը (ընտրովի կարելի է նշել նաև ակտիվության մակարդակը)
Կատարած աշխատանքներ / Նպատակներ	Մեղմ նկարագրել, թե ինչ աշխատանքներ են կատարվել, ինչ նպատակներ են ձևակերպվել այդ դասին

<i>Մյուսակ</i>	<i>Նկարագրություն և լրացման հուշումներ</i>
Օգտագործված մեթոդներ և նյութեր	Նշել դասի ընթացքում օգտագործված հիմնական մեթոդները (դասախոսություն, քննարկում, աշխատանք խմբերով, ինտերակտիվ նյութեր, դիդակտիկ խաղեր և այլն) և հիմնական նյութերը (թվային, տպագիր, տեսանյութեր)
Արդյունքներ / Հիմնական ձեռքբերումներ	Նկարագրել ձեռք բերված գիտելիքները, հմտությունները կամ խմբի գործունեության արդյունավետությունը (օրինակ՝ նոր գիտելիքի յուրացում, հմտությունների զարգացում, թիմային աշխատանք)
Տրված հանձնարարություններ / Հաջորդ քայլեր	Գրանցել հաջորդ դասի կամ հաջորդ շաբաթվա համար տրված տնային հանձնարարությունները կամ հետագա աշխատանքների պլանը
Խնդիրներ / Հանձնարարությունների կատարման խոչընդոտներ	Պետք է նշել հնարավոր խոչընդոտները, դժվարությունները, որոնք խանգարել են աշխատանքին կամ տնային առաջադրանքների կատարմանը
Նշումներ / Համառոտ մեկնաբանություններ	Ուսուցչի կամ խմբի պատասխանատուի լրացուցիչ դիտարկումներ, առաջարկություններ, կարևոր նկատառումներ

Աղյուսակ 11

Խմբակի աշխատանքների հաշվետվության ձև (աղյուսակ)

<i>Ամսաթիվ / Պարբերականություն</i>	<i>2025-06-05</i>	<i>2025-06-12</i>
Թեմա / Դասի վերնագիր	Ներածություն	Սկզբնաղբյուրներ, քարտեզներ, փաստաթղթեր
Դասավանդող	Հովհաննես Մելիքյան	Հովհաննես Մելիքյան
Սովորողների մասնակցություն (համար)	12	11
Կատարած աշխատանքներ / Նպատակներ	Ծանոթացում ծրագրին, թեմայի ներկայացում	Փորձաքննություն և աշխատանք աղբյուրներով
Օգտագործված մեթոդներ և նյութեր	Դասախոսություն, քննարկում, քարտեզներ	Խմբային աշխատանք, ինտերակտիվ վեբ ռեսուրսներ
Արդյունքներ / Հիմնական ձեռքբերումներ	Սովորողների մոտ հիմնարար պատկերացումներ	Սովորողներն սկսել են վերլուծել իրական աղբյուրները
Տրված հանձնարարություններ / Հաջորդ քայլեր	Կարդալ պատմական աղբյուրներ	Պատրաստել փոքրիկ զեկույցներ
Խնդիրներ / Հանձնարարությունների կատարման խոչընդոտներ	Մի քանիսը բացակայել են դասից	Առկա են տեխնիկական խնդիրներ
Նշումներ / Համառոտ մեկնաբանություններ	Սովորողների հետաքրքրությունը բարձր է	Լավ է, պետք է ավելի շատ ժամանակ հատկացնել

Տարբերակներ և հավելումներ՝

- Սովորողների մասնակցությունը. կարելի է նշել բացակայողների թիվը, ակտիվության մակարդակը կամ խմբային գնահատականները:
- Արդյունքներում կարելի է ընդգծել գիտելիքների, հմտությունների կամ դիրքորոշումների փոփոխությունը՝ ըստ ծրագրի նպատակների:
- Խնդիրների հաստատումն նշել հնարավոր դժվարություններ՝ տեխնիկական, կազմակերպչական կամ այլ բնույթի:
- Նշումների բաժնում ընդգծել կարևոր դիտարկումներ, առաջարկություններ կամ կարևոր դեպքեր:

Աղյուսակ 12

Վերջնարդյունքներ ըստ կարողունակությունների

Բաղադրիչ	Վերջնարդյունք	Պարզաբանում / Օրինակ
ԳԻՏԵԼԻՔ	Սովորողը ունի համակարգված պատկերացում ռազմարվեստի պատմական, մշակութային և քաղաքագիտական նշանակության մասին	Օրինակ՝ բացատրում է տարբեր ժամանակաշրջանների ճակատամարտերի պատճառները, ընթացքն ու հետևանքները՝ կապելով պատմական համատեքստին
ՀՄՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ունի պատմական աղբյուրների, քարտեզների, փաստաթղթերի վերլուծության կարողություն	Ընդունակ է քննադատորեն վերլուծել փաստաթուղթ, համեմատել հակասական աղբյուրներ, կառուցել ժամանակագրություն կամ բանավոր ելույթ
ԴԻՔՈՐՈՇՈՒՄ	Ճանաչում է խաղաղության և համակցության արժեքը՝ պատմական փորձի հիման վրա	Հարգանքով է մոտենում տարբեր ազգերին կամ գաղափարներին՝ անկախ պատմական կոնֆլիկտներից
ԱՐԺԵՔ	Ունի ազգային և համամարդկային արժեքների գիտակցում. զարգացնում է պատասխանատվության զգացում և պատմական հիշողություն	Ներկայացնում է իր աշխատանքը հպարտությամբ, գնահատում է հայրենասիրությունն ու մարդկանց գոհաբերությունը հանուն խաղաղության

Ինչ կտա այս աղյուսակը

- **Ուսուցիչին.** հնարավորություն գնահատելու՝ արդյո՞ք ուսումնական գործընթացը բերում է ակնկալվող կարողությունների ձևավորում:
- **Սովորողին.** կօգնի ինքնագնահատման և մոտիվացիայի ձևավորման հարցում:
- **Օտոլին և դպրոցի ղեկավարությանը.** կհստակեցնի խմբակի կրթական և քաղաքացիական դաստիարակության նշանակությունը:

Տարբերակներ և հավելումներ՝

- Սովորողների մասնակցությունը. կարելի է նշել բացակայողների թիվը, ակտիվության մակարդակը կամ խմբային գնահատականները:
- Արդյունքներում կարելի է ընդգծել գիտելիքների, հմտությունների կամ դիրքորոշումների փոփոխությունը՝ ըստ ծրագրի նպատակների:
- Խնդիրների հաստատումն նշել հնարավոր դժվարություններ՝ տեխնիկական, կազմակերպչական կամ այլ բնույթի:
- Նշումների բաժնում ընդգծել կարևոր դիտարկումներ, առաջարկություններ կամ կարևոր դեպքեր:

Եզրակացություն: Հարցման նախնական վերլուծությունը և ուսումնասիրությունը վկայում են, որ ուսուցիչների մեծ մասը գնահատումը ընկալում է որպես սովորողի առաջընթացը խրախուսող միջոց, այլ ոչ որպես ուսումնական գործընթացի կառուցվածքային մաս: Սա առավել ակնհայտ է ուսումնական խմբակների դեպքում, որտեղ գնահատումն ավանդաբար իրականացվում է ոչ ֆորմալ եղանակներով: Հետևաբար անհրաժեշտ է վերանայել ուսուցիչների մոտեցումը գնահատման նկատմամբ՝ վերանայելով դրա դերը՝ ոչ միայն որպես վերահսկողական գործիք, այլ՝ զարգացնող մեխանիզմ: Իրականացված հարցումներից պարզ դարձավ, որ ուսուցիչների մի ստվար հատված չունեն բավարար փորձ և մեթոդաբանական գործիքակազմ՝ նմանատիպ ռուբրիկներ ինքնուրույն ձևավորելու կամ արդյունավետորեն կիրառելու համար: Միևնույն ժամանակ որոշ ուսուցիչներ արտահայտել են բարձր հետաքրքրություն՝ պայմանով, որ կկիրառեն ռուբրիկներով գնահատում ուսուցման գործընթացում սովորողների առաջընթացը գրանցելու համար: Մեր կողմից մշակված գնահատման բազմաբնույթ ռուբրիկները կօգնեն ուսուցիչներին ոչ միայն գործնականում կիրառել դրանք, այլև մշակել նույնանման ռուբրիկներ՝ ըստ առարկաների կամ թեմաների, որոնք կարող են ունենալ նաև տեխնոլոգիական լուծումներ (օր.՝ Google Forms, Canvas կամ MS Teams):

DOI: <https://doi.org/10.58726/27382915-2026.1hs-251>

Գրականություն

1. Սասարյան Լ. և ուրիշներ, Մանկավարժություն (ուսումնական ձեռնարկ բուհերի համար), Երևան, Արտագերս, 2017, 360 էջ:
2. Հարությունյան Ն. և ուրիշներ, Մանկավարժական բառարան, Երևան, Զանգակ, 2018, 248 էջ:
3. <https://escs.am/am/news/14383>

Необходимость внедрения современных механизмов оценивания прогресса учащихся в учебных кружках

Эминян Гагик

Резюме

Ключевые слова: оценивание, учебный, контроль, кружок, рубрика, учитель, ученик, образование, обучение, механизм оценивания

В статье рассматривается необходимость внедрения современных механизмов оценки прогресса учащихся, участвующих в учебных кружках общеобразовательных учреждений, с особым акцентом на многомерную и рубрифицированную оценку. Отмечается, что в условиях кружковой работы оценивание часто носит формальный, односторонний и субъективный характер, что ограничивает полноценное развитие навыков обучающихся.

Анализируются представления учителей, их методологическая готовность и ограничения практического применения, а также выделяются основные препятствия и потребности. Рассматриваются системы рубрифицированной оценки, инструменты и механизмы, включающие коммуникативные, аналитические, кооперативные и ценностные компоненты, позволяющие оценивать не только конечный результат, но и весь процесс обучения.

В статье подчеркивается необходимость подготовки педагогов и разработки практико-ориентированных инструментов для повышения качества образования. Представленные механизмы рассматриваются как основа формирования новой культуры оценивания, где оценивание становится развивающим процессом, способствующим прогрессу и личностному росту учащихся, а не лишь контролем.

The Necessity of Implementing Modern Mechanisms for Assessing Student Progress in Study Groups

Eminyan Gagik

Summary

Key words: assessment, control, educational, study group, rubric, teacher, pupil, education, teaching, assessment mechanism

The article examines the necessity of implementing modern mechanisms for assessing pupil progress in extracurricular study groups within general education institutions, with particular emphasis on multidimensional, rubric-based assessment. It notes that in group learning environments, assessment often remains formal, one-sided, and subjective, which can hinder the comprehensive development of pupils' skills.

The study analyzes teachers' perceptions, methodological preparedness, and practical limitations, identifying key challenges and needs. It presents rubric-based assessment systems, tools, and mechanisms that incorporate communicative, analytical, collaborative, and value-oriented components, allowing evaluation not only of final outcomes but of the entire learning process.

The article emphasizes the importance of teacher training and the development of practice-oriented tools to enhance educational quality. The proposed mechanisms are viewed as the foundation for a new culture of assessment, in which evaluation becomes a developmental and constructive process rather than solely a supervisory one, fostering pupil progress, engagement, and holistic skill development.

Ներկայացվել է 11. 08. 2025 թ.

Գրախոսվել է 07. 11. 2025 թ.

Ընդունվել է տպագրության 27. 05. 2026 թ.